

RESİM SANATI ÜZERİNE OKUMALAR 2

EDİTÖRLER

Öğr. Gör. Ümit PARSIL
Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-025-1

Kitap Adı

Resim Sanatı Üzerine Okumalar 2

Editörler

Ümit PARSIL

ORCID iD: 0000-0002-1901-5400

Fahrettin GEÇEN

ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Ön Kapak Resmi:

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

Arka Kapak Resmi:

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

ART000000

DOI

10.37609/akya.3257

Kütüphane Kimlik Kartı

Resim Sanatı Üzerine Okumalar 2 / ed. Ümit Parsıl, Fahrettin Geçen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

194 s. : resim. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253750251

1. Sanat--Resim.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM 1** Bijan Bahadori Keşkuli'nin Göç Temalı Resimlerindeki
Biçimsel Tavrıların Göçün Acısını Anlatmasındaki Etkisi 1
Ümit PARSIL
Fahrettin GEÇEN
- BÖLÜM 2** Plastik Atıklardan Çağdaş Sanata.....9
Tuğba ÇELEBİ
- BÖLÜM 3** Erol Akyavaş'ın Eserlerindeki Kerbela Olayı 29
Ömer Oytun ONUR
- BÖLÜM 4** Değerler Eğitimi Bağlamında Güngör Danışman
Arıbal'ın Şiir Resimlemeleri 43
Mehtap DEDE KODAMAN
- BÖLÜM 5** Damien Hirst ve Postmodernizm: Sanatın Sınırlarını
Zorlayan Provokatif Bir Yolculuk 81
Yiğit KIRIKKOL
- BÖLÜM 6** Marcel Duchamp'ın Değişimi ve Sanata Etkisi 97
İlkay ALAN İNCİ
Banu DAVUN
- BÖLÜM 7** Çağdaş Türk Resim Sanatında Realist Sanat
Üslubuyla Çiğdem Buçak Telli 117
Selin GÜNEŞTAN

BÖLÜM 8 Mekânda Kültür İmgesi: Jacob Hashimoto.....137

Semih ÇINAR

Orhan KARAKAPLAN

BÖLÜM 9 Çağdaş Türk ve İran Resim Sanatında
Minyatürden Yararlanma.....155

İlham ENVEROĞLU

Zerrin ENVEROĞLU

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ÇELEBİ
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar
Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Semih ÇINAR
Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Resim Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Banu DAVUN
Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş
Eğitimi AD.

Prof. Dr. İlham ENVEROĞLU
Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Endüstriyel Tasarım Bölümü

Öğretmen Zerrin ENVEROĞLU
MEB. M. Halil İbrahim Hekimoğlu Mesleki
ve Teknik Anadolu Lisesi

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN
İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve
Tasarım Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Selin GÜNEŞTAN
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar
Üniversitesi, Müzik ve Güzel Sanatlar
Eğitim Fakültesi, Görsel Sanatlar Eğitimi
Bölümü

Öğr. Gör. İlkay ALAN İNCİ
Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş
Eğitimi AD.

Öğr. Gör. Orhan KARAKAPLAN
Toros Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu,
Tasarım Bölümü

Arş. Gör. Yiğit KIRIKKOL
Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş
Eğitimi AD.

Doç. Dr. Mehtap DEDE KODAMAN
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel
Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi
AD.

Arş. Gör. Ömer Oytun ONUR
Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Resim Bölümü

Öğr. Gör. Ümit PARSIL
Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler
Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü

BÖLÜM 1

Bijan Bahadori Keşkuli'nin Göç Temalı Resimlerindeki Biçimsel Tavrıların Göçün Acısını Anlatmasındaki Etkisi¹

Ümit PARSIL²

Fahrettin GEÇEN³

1. BİJAN BAHADORİ KEŞKULİ VE SANATSAL KİMLİĞİ

Bijan Bahadori, resim eğitimi almamış bir 20. yüzyıl İranlı ressamıdır. Eserlerinde Kaşkay kabilesini etnografik bir ciddiyetle ele almıştır. Sanatçının üslubu, yaşadığı coğrafya ve kültürle şekillenmiştir. Bahadori'nin resimlerinde canlı renkler kullanmış ve Kaşkay kültürünün zengin renk paletini yansıtmıştır. Dans sahnelerinde ritim ve hareket, sanatçının resim dilinin karakteristik özelliklerindedir. Bahadori, figürlerin yüz ifadeleriyle olayların duygusal etkisini başarıyla yansıtır. Doğa ve figürlerin uyumu, resimlerinin belirgin özelliklerindedir. Kadın figürü, Kaşkay kültürünün ana taşıyıcısı olarak öne çıkar. Teknik açıdan klasik kalıpların dışına çıkmamış, sulu boya ve kurşun kalem kullanarak natüralist bir üslup benimsemiştir. Sanatçı, Kaşkay kültürünü belgeleyen resimleriyle Pieter Brueghel ile benzerlikler taşır. Ancak Bahadori, kendi kabilesine ait kültürü bilinçli olarak resimlerine aktarırken, Brueghel köylüleri gözlemleyen bir kentli sanatçıdır (Ayğan ve Mardani, 2023: 123-128).

Göçebe bir yaşam tarzıyla büyüyen Bahadori, sanat kariyerine geleneksel ve imgesel resim çalışmaları yaparak başlamıştır. Yumuşak kayalar üzerine çizimler

¹ Bu Kitap Bölümü "2. Uluslararası Göç Çalışmaları Konferansı"nda sunulan özet bildiri metninden üretilmiştir.

² Öğr. Gör., Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, umitparsil@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1901-5400

³ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, fahrettin.gecen@inonu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

Bijan Bahadori Keşkuli'nin göç temalı resimlerinde, göçün toplumsal ve bireysel etkileri de çarpıcı bir şekilde ele alınır. Sanatçı, göçmenlerin yaşadığı zorlukları ve toplumsal dışlanmayı biçimsel unsurlar aracılığıyla yansıtarak, izleyicinin bu konuda farkındalık kazanmasını sağlar.

Keşkuli'nin eserlerinde sıkça rastlanan bir diğer tema ise toplumsal dışlanma ve izolasyondur. Sanatçı, göçmenlerin toplum tarafından dışlandığını ve izole edildiğini resmeder. Bu tema, göçmenlerin yaşadığı toplumsal zorlukları ve dışlanmayı çarpıcı bir şekilde ortaya koyar. Örneğin, "Yalnız Göçmen" adlı eserinde, figürler toplumdan izole bir şekilde resmedilmiştir. Bu tasvir, göçmenlerin yaşadığı toplumsal dışlanmayı ve izolasyonu açıkça yansıtır.

Sanatçının eserlerinde ele aldığı bir diğer önemli tema ise bireysel travmalar ve kaybolmuşluk duygusudur. Keşkuli, göçmenlerin yaşadığı bireysel travmaları ve kaybolmuşluk duygusunu biçimsel unsurlar aracılığıyla yansıtarak, izleyicinin bu konuda empati kurmasını sağlar. Özellikle "Kaybolan Umutlar" adlı eserinde, figürlerin yüz ifadeleri ve beden dilleri, göçmenlerin yaşadığı bireysel travmaları ve kaybolmuşluk duygusunu açıkça ortaya koyar. Bu tasvirler, izleyicinin göçmenlerin yaşadığı durumu daha derinlemesine anlamasına ve empati kurmasına yardımcı olur.

KAYNAKLAR

- Artun, A. (2010). *Sanat Ve Göç: Küreselleşme Sürecinde Sanat Ve Kültürel Kimlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ayğın, A., & Mardani, A. (2023). Yüzyılda Kaşkaylı Bir Bozkır Ressamı: Bijan Bahadori Keşkuli. *Art-E Sanat Dergisi*, 16(31), 119-141.
- Berger, J. (1984). *Ways Of Seeing*. London: Penguin Books.
- Danto, A. C. (1998). *After The End Of Art: Contemporary Art And The Pale Of History*. Princeton University Press.
- Kiani, M. (2014). *Modern İran Sanatında Geleneksel İzler*. Sanat Tarihi Dergisi, 51.
- Mardani, A., & Rahmani, A. (2021). Göç Kavramı ve Modern Ressamların Çalışmalarına Yansımaları (Örnek Olay: 20. Yüzyılda Orta Doğu'dan Seçilmiş Ressamlar). *Sanat Dergisi*, (37), 140-153.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1:** Ayğın, A., & Mardani, A. (2023). Yüzyılda Kaşkaylı Bir Bozkır Ressamı: Bijan Bahadori Keşkuli. *Art-E Sanat Dergisi*, 16(31), 119-141.
- Görsel 2:** Ayğın, A., & Mardani, A. (2023). Yüzyılda Kaşkaylı Bir Bozkır Ressamı: Bijan Bahadori Keşkuli. *Art-E Sanat Dergisi*, 16(31), 119-141.
- Görsel 3:** Mardani, A., & Rahmani, A. (2021). Göç Kavramı ve Modern Ressamların Çalışmalarına Yansımaları (Örnek Olay: 20. Yüzyılda Orta Doğu'dan Seçilmiş Ressamlar). *Sanat Dergisi*, (37), 140-153.

BÖLÜM 2

Plastik Atıklardan Çağdaş Sanata

Tuğba ÇELEBİ¹

“Doğayla savaş halindeyiz. Eğer kazanırsak kaybedeceğiz”
Hubert Reeves.

|GİRİŞ

Doğal yaşamın türlü yollarla insanlar tarafından bozulmasıyla oluşan çevre kirliliği, zaman geçtikçe kontrolsüz bir şekilde artmaya devam ederek tüm canlıları olumsuz yönde etkilemektedir. Çevre kirliliğinin en önemli nedenlerinden bir tanesini ham maddesini kömür ve petrol gibi fosil maddelerin oluşturduğu geri dönüştürülemez plastik atıklar oluşturmaktadır. Doğada çözülmesi yaklaşık 400 yılı bulan plastik atıklar toprağa, denize ve havaya karışarak ciddi sağlık problemlerine neden olmakla birlikte deniz, kara ve hava canlılarının da yaşamlarını olumsuz yönde etkilemekte ve nesillerinin hızla azalmasına neden olmaktadır (Çelebi&Güneştan, 2022: 542).

Sanayi devriminden önce yavaş yavaş hayatımıza girmeye başlayan plastikler, sanayi devriminden sonra bizi kendisine tutsak etmeye başlamıştır. Plastik kaplamanın daha hafif ve daha dayanıklı olması, gıdaların daha kolay bir şekilde saklanıp taşınabilmesine imkân tanınması kısa sürede tercih edilmesini sağlamıştır. Yaşadığımız hayatı daha kolay kılan tek kullanımlık plastikler, bizlere yeni konfor alanları oluşturmaktadır. Bu rahatlık hissi her geçen gün bizi daha çok etkisi altına

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, tugbacelebi@mgu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5637-224X

leyiciye sunmaktadır. Sanatçının eseri, sadece oluşturmuş olduğu salt sanat yapıtı değildir, çevresel duyarlılığı ile oluşturduğu her şeydir” (Gürpınar, vd. 2023: 3).

Beuys’a göre dünyanın istenilen şekilde istenilen hızında dönebilmesinde, sanatçıların önemli bir payı bulunmaktadır. Ayrıca herkes sanatçı olup dünyayı değiştirebilecek güce sahiptir. Sanatın evrensel bir dile sahip oluşunun, yüksek seviyede politik bir gücü olduğunu savunan Beuys, dünya geneline yayılan ekolojik krizin ancak böylesi bir sanat reformuyla gerçekleştirilebileceğine inanmıştır (Tomsuk, 2022).

Araştırma çatısı altında ele alınan Joseph Beuys, Tadashi Cawamata, Pam Longobardi, Katie Williams ve Jen Fedrezzi’nin hayatları ve eserleri incelendiğinde bir çok ortak noktalarının var olduğu göze çarpmaktadır. Bu isimlerin çocukluklarının doğada geçmesi, su ile yakınlık kuran hikayelerinin olması, doğadan etkilenmeleri, doğal güzelliklerin korunup kollanması gerektiğine olan inançları bu ortak noktaların sadece birkaçını oluşturmaktadır. Doğaya olan sevgilerini sadece eserlerinde değil yaşantılarının içinde de merkezi bir yere koydukları görülmektedir. Sanatsal işleri, hayatları, hikayeleri ve çalışmalarının içine serpiştirdikleri kavramlarla kendilerinden söz ettirmişlerdir. Farklı bakış açıları ile ortaya çıkardıkları eserlerle zamanı bükmeyi başarıp düne, bugüne ve yarına aynı anda ışıklarını ulaştırmayı başarmışlardır.

KAYNAKLAR

- Adelante, R. (2019). Tackling Plastic Pollution with Trash Art: A Look at our Waste Habits, <https://www.greenpeace.org/usa/tackling-plastic-pollution-with-trash-art-a-look-at-our-waste-habits/> (Online)
- Antmen, A. (2009). 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar. Sel Yayıncılık. İstanbul.
- Arapoğlu, F. ve Yavuz, S., (2012). Bir Sanatsal Biçim Olarak Arada Olmak, İntermedya Üzerine Çözümlemeler, Sanat ve Tasarım Dergisi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çelebi T., Güneştan S. (2022). Performans Sanatıyla Plastik Atıkların Doğal Yaşam Üzerindeki Olumsuz Etkilerine Yönelik Farkındalık Oluşturma, 6.Uluslararası Değerler Eğitimi Sempozyumu, Antalya. Korint Yayıncılık
- Çınar, S. (2019). Ekolojik Sanat Projeleri’nde Okyanus Atıklarının Sanatsal Nesnelere Dönüşümü. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 4(9), 203-215.
- Delibaş, L. (2008), Kelt Kültürü Bağlamında Joseph Beuys ve Eserleri, (Yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ertuğrul Tomsuk, E. (2022). Beuys ve Doğa İlişkisi Bağlamında Sanatın İyileştirme Gücü. *Ulakbilge*, 7: s. 907– 916.
- Güneştan, S. (2023) “Okul Dışı Öğrenmede Alternatif Bir Ortam: Fotoğraf Kursları”. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 103-s. 336-348
- Gürpınar, Ö., Demir, A., & Harmancı, A. (2023). Entropi Ekseninde Çevre Sorunları ve Doğa-Sanat-Sanatçı İlişkisi. *Jia Journal, Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi*, 6(12).

- Gyorody, A. (2014). The Medium and The Message: Art and Politics in The Work of Joseph Beuys, *The Sixties*, 7(2), 117-137.
- Hopkins, D. (2018). Modern sanattan sonra 1945-2017 (F. Candil Erdoğan Çev.). Hayalperest Yayınevi
- Jambeck, J.R., Geyer, R., Wilcox, C., Seigler, T.R., Perryman, M., Andrady, A., Narayan, R. ve Law, K.L. (2015). Plastic waste inputs from land into the ocean. *Marine Pollution Bulletin*, 347(6223), 768-770.
- Kandinsky W.(2020) Sanatta Ruhsallık Üzerine, Altıkırkbeş Yayınları Cev. Gülin Ekici
- Kara, D. (2004). Bir Biyofilik Olarak Joseph Beuys ve Sanatı (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Kayahan, Z., & Çevik, N. (2021). Çevre Bilinci Bağlamında Sürdürülebilir Sanatsal Dil. *Akademik Sanat*, (14), 1-11.
- Kayan, A, Küçük, A. (2020). Plastik Kirliliğin Çevresel Zararları ve Çözüm Önerileri, Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(2) 403-427, Ankara.
- Kellog, K. (2024). 7 Ways to Raise Awareness About Plastic Pollution With Art. <https://www.goingzerowaste.com/blog/7-ways-to-raise-awareness-about-plastic-pollution-with-art/> (Online)
- Merdaner, E. (2016). Joseph Beuys Sanatı ve Felsefesine Bir Bakış. İstanbul: Tekhne Yayınevi
- Oğuz, D. (2015). Sanat Perspektifinden Çevre Sorunları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, Cilt 5, Sayı 8, S. 48-61.
- Oğuz, D. (2015). 1960-1980 Arası Değişen Doğa Algısı ve Sanatta Doğaya Yöneliş. *Yedi*, (14), 67-76.
- Özcan, B., 2019. Dünyanın En Derin Noktasında Ne Var? [Online], 5 Haziran tarihli yazı <http://barisozcan.com/dunyanin-en-derin-noktasinda-ne-var/>
- Pappagallo, C. (2019). Over Flow Tadashi Kawamata'nın Lizbon'daki MAAT'ta Yaptığı Muhteşem Enstalasyon, *Contemporary Art Magazine* (Online Dergi)
- Saygı, S. (2016). Çağdaş Sanatta Doğa Algısı ve Ekolojik Farkındalık. *Sanat - Tasarım Dergisi*, (7), 7-13.
- Sayın Yücel, H., (2021). Acı Çeken Romantik Bir Şaman Ütopyası: Joseph Beuys(1921-1986). *Fine Arts*, 16(4):213-234,
- Sevim, S., & Tan, Ö. (2020). Plastik Atıkların Doğaya Verdiği Zararın Sanattaki Yansımaları ve Seramik Uygulamalar. *Journal of Arts*, 3(3), 159-178.
- Sezgin, E. (2022). Sanat ve Ekoloji Sanat/Yaşam/Üretim. İletişim Yayınları. İstanbul.
- Şahin, D.,Arat, K.N. (2022). Joseph Beuys'un 7000 Meşe Projesinin Greimas'ın Göstergebilim Çözümleme Yöntemiyle İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 228-242.
- Tan, A.S., (1998). Çağdaş sanatta işitsellik ve görsel bütünlüğünde John Cage ve Joseph Beuys. İstanbul Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi.
- Toluyağ, D. (2021). Sanatta Akümülayon Yöntemiyle Nesnelere Sanat Yapıtına Dönüştürülmesi, *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 10(78), 185-196.
- Tomsuk, E. E. (2022). Beuys ve Doğa İlişkisi Bağlamında Sanatın İyileştirici Gücü. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(76), 907-916.
- Türe, C. (2014). Küresel iklim değişikliğinin toplumsal algısında görsel sanatların rolü. *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6, 224-239.
- Uğurdağ, S. (2019). Plastik Ayak İzimize Dikkat, <https://www.bugday.org/blog/plastik-ayak-izimize-dikkat/> (Online)
- Yılmaz, M. (2013). Modernden Postmoderne Sanat (2. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınları.
- İnternet Kaynakları**
<https://www.wwf.org.tr/?7800/wwf-akdeniz-plastik-raporunu-yayimladi-akdenize-en-cok-plastik-turkiyeden> (Erişim Tarihi: 20.08.2024)

<https://www.bugday.org/blog/plastik-ayak-izimize-dikkat/> (Erişim Tarihi: 22.08.2024)
<https://barisozcan.com/dunyanin-en-derin-noktasinda-ne-var/> (Erişim Tarihi: 24.08.2024)
<https://www.tadashikawamata.com/newfiles/info.html> (Erişim Tarihi: 18.08.2024)
<https://www.juliet-artmagazine.com/en/over-flow-tadashi-kawamata-maat/> (Erişim Tarihi: 18.08.2024)
<https://www.azuremagazine.com/article/tadashi-kawamata-over-flow/> (Erişim Tarihi: 18.08.2024)
<https://maat.pt/en/exhibition/tadashi-kawamata-over-flow> (Erişim Tarihi: 19.08.2024)
<https://driftersproject.net/drifters-project-works/> (Erişim Tarihi: 22.08.2024)
<https://www.goingzerowaste.com/blog/7-ways-to-raise-awareness-about-plastic-pollution-with-art/> (Erişim Tarihi: 22.08.2024)
<https://www.juliet-artmagazine.com/en/over-flow-tadashi-kawamata-maat/>

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: Joseph Beuys 7000 Oaks: <https://www.deveron-projects.com/richard-demarco/>
Görsel 2: Joseph Beuys 7000 Oaks: <https://allartisqueuseful.wordpress.com/2012/10/02/joseph-beuys-7000-oaks/>
Görsel 3: Joseph Beuys Sweeping Up: <https://teaching.ellenmueller.com/walking/2022/06/20/joseph-beuys-ausfegen-sweeping-up-1972/>
Görsel 4: Joseph Beuys Sweeping Up: <https://www.flickr.com/photos/biennalesydney/6479800209>
Görsel 5: Tadashi Kawamata Overflow: <https://www.urdesignmag.com/over-flow-exhibition-tadashi-kawamata-maat-lisbon/>
Görsel 6: Tadashi Kawamata Overflow https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Over_Flow_%282018%29_-_Tadashi_Kawamata_%281953%29.jpg
Görsel 7: Pam Longobardi Drifters Project Bounty Pilfered: <https://driftersproject.net/major-solo-exhibition-ocean-gleaning-opens-at-baker-museum-in-naples-fl/>
Görsel 8: Katie Williams ve Jen Fedrizzi, Our Sophisticated Denial <https://www.goingzerowaste.com/blog/7-ways-to-raise-awareness-about-plastic-pollution-with-art/>
Görsel 9: Katie Williams ve Jen Fedrizzi, What Remains: <https://www.goingzerowaste.com/blog/7-ways-to-raise-awareness-about-plastic-pollution-with-art/>
Görsel 10: Katie Williams, What Remains: <https://www.greenpeace.org/usa/tackling-plastic-pollution-with-trash-arta-look-at-our-waste-habits/>

BÖLÜM 3

Erol Akyavaş'ın Eserlerindeki Kerbela Olayı

Ömer Oytun ONUR¹

|GİRİŞ

Kerbela, Irak Cumhuriyeti'nde Bağdat'ın yüz kilometre güneybatısında ortalama beş yüz yetmiş iki bin nüfuslu bir şehirdir (Sanal-1). “Kerbela Olayı”, İslam tarihinin en trajik ve en anlamlı dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmiştir. Bu hadise, İslam dinine inananların olayın yaşandığı zamandan beri yaşananları unutamayıp kederle hatırladığı bir facianın adıdır. Bu nedenle olayla alakalı çok sayıda olayın vahametini anlatmaya çalışan mersiye, roman ve şiir türünden çalışmalar kaleme alınmıştır. Bu olay hem dini hem de siyasi boyutlarıyla İslam dünyasında derin izler bırakmıştır. Bu vaka, günümüzde de Sünni-Şii/Alevi ayrılığı ile alakalı tartışmalarda çokça bahsi geçen konulardan biridir. Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin'in ve beraberindekilerin 680 yılında Kerbela'da acımasızca şehit edilmesi, İslam toplumunda derin bir etki yaratmış ve sonraki yüzyıllar boyunca mezhepsel görüş ayrılıklarına sebebiyet vermiştir. Kerbela Olayı'nı anlamak için öncelikle İslam tarihinin erken dönemlerindeki siyasi ve toplumsal dinamikler kısaca ele alınır; Hz. Osman'dan sonra Hz. Ali halife olmuştur. Ancak Muaviye Medine yönetimini meşru görmeyerek, Şam bölgesini siyasi bir merkez olarak görmüştür. Bu duruma yönelik Hz. Ali, İslam toplumunda siyasi bölünme tehlikesini (barışın ve toplumsal birliğin tahsisi için) önlemeye çalışmıştır. Fakat Muaviye Hz. Ali'nin yönetimini meşru görmeyerek direnmiş, Hz. Ali'nin istikrarlı bir tutumla sürdürdüğü sulh uğraşı sonuç vermeyince savaş kaçınılmaz olmuştur. Ardından Siffin Savaşı'nda Hz. Ali'nin

¹ Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, omeroytunonur@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2416-95-35

KAYNAKLAR

- Apak, A. (2015). *Ana Hatlarıyla İslam Tarihi II (13. Baskı)*. İstanbul: Ensar Yayıncılık.
- Bal, A. A. (2009). *Doğu Mistisizmi ve Estetik Anlayışının Resim Sanatına Uygulanması Üzerine Kuramsal Bir Çözümleme*. Resim Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. İzmir.
- Diğler, M. ve Soylu, R. (2020). *Erol Akyavaş Resimlerinde Tasavvuf ve İslam Kalırafisi Etkileri*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi. Yıl 7, Sayı 48.
- Hançabab, H. (2019). *Tarihî Rivayete Göre Hz. Hasan'ın Halifelîği*. İslami İlimler Dergisi, Yıl 14, Sayı 2.
- İba, Ş. M. (2023). *Varlık ve Hiçlik Ekseninde Heykel Olgusu*. Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi, Cilt 6, Sayı 13.
- Kepeç, Ö. (2012). *Tasavvuftaki Seyr-ü Sülik İzleğinde Erol Akyavaş'ın Sanatsal Serüveni*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kılıç, Ü. (2010). *Çeşitli Yönleriyle Kerbela: Kerbela Vakası (Tarihî Süreç)*. S: 15-49, Sivas: Asitan Yayıncılık.
- Özmen, A. F. ve Dalkıran A. (2022). *Çağdaş Türk Resminde Güvercin Teması: Ferruh Başağa-Orhan Peker-Kadir Şişginoğlu Örneği*. Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, Cilt 7, Sayı 3.
- Taş, M. (2010). *XII. Yüzyılda Anadolu'da Hâkim Olan Tasavvuf Düşüncelerinin 1980 Sonrası Çağdaş Türk Resim Sanatına Yansımaları*. Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Yılmaz, H. (2023). *Kerbela Olayı ve Günümüze Yansıması*. Manas Din Bilimleri Dergisi, Cilt 2, Sayı 2.

Sanal Kaynaklar

Sanal-1: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kerbela>.

Sanal-2: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kerbela%20Olay%C4%B1>

Görsel Kaynaklar

Görsel-1: Yılmaz, İ. (2022). *Dünyada Picasso Türkiye'de Neşet Günel*. <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ihsan-yilmaz/dunyada-picasso-turkiyede-neset-gunal-41975058>

Görsel-2: <https://www.galerinevistanbul.com/artists/37-erol-akyavas/works/9679-erol-akyavas-kerbela-1983/>

Görsel-3: <https://www.galerinevistanbul.com/tr/artists/37-erol-akyavas/works/9678-erol-akyavas-kerbela-1983/>

Görsel-4: https://www.artnet.com/artists/erol-akyavas/C5%9F/kerbela-ueI1xw_7c7O_ggRT_altGuDHQ2

Görsel-5: <https://www.nefsmuzayede.com/urun/4698684/erol-akyavas-kerbela-serisinden-kagit-uzeri-karisik-teknik-42-31-cm-1983>

BÖLÜM 4

Değerler Eğitimi Bağlamında Güngör Danışman Arıbal'ın Şiir Resimlemeleri

Mehtap DEDE KODAMAN¹

GİRİŞ

İllüstrasyon Latince aydınlatma anlamına gelen “lustrare” kelimesinden gelir ve genellikle metinle ilgili bir yada bir dizi imgeyle hikaye anlatır (Erlhoff ve Marshall 2007:211). Bir edebi türün resimle anlaşılır kılınmasıdır. Bu araştırmamızda 1952’de gerçekleşen bir olaydan: Mersin’de Akkahve’de açılan resimli şiir sergisinden yola çıkarak, şiir -resim birlikteliği bağlamında ve illüstrasyon konusu özelinde, sanatla değerlerin kazandırılması olgusu irdelenmiştir. Sanatın ve sanat eğitiminin toplumda değerinin anlaşılması özellikle gelişmekte olan toplumlarda sanatla eğitimin anlaşılmasına ve sanatla eğitime bağlıdır. Ardından sanatın salt kendisi olarak değerine yoğunlaşılacaktır. Dolayısıyla sanat eğitimi kadar sanatın ikincil hizmeti olan sanatla eğitim de önemli hatta ilkinden daha önemlidir. Sanat doğası gereği varoluşçudur. Kendini yapılandırma gerçekleştirme ve yaratma edimidir. Fischer’ e (1990,6) göre sanata tutunmanın nedenlerinden biri de insanın kendini aşmak tüm insan olmak istemesidir.

Sözlü gelenekten yazıya aktarılan bilinen ilk edebi metinler epik türlerdi ki bu türler kahramanlık gibi aşkına ulaşan duygular iletir. Kaldı ki tragedya ve destanlardaki insan üstü kahramanlar insanın kendini aşma isteğinin birer ürünüdür. Destan geleneğinden günümüze sanatın çeşitli etik türleri bugün bile başyapıtlar arasındadır. Bosch, Bruegel ve Hogart görsel sanatlarda; Dante edebi alanda ilk akla gelen etik didaktik örneklerdir. Türk edebiyatına geldiğimizde ise bu ilkenin zaten ismiyle müsemma olduğunu anlıyoruz. Dede Korkutu bir kefeye dünya

¹ Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi AD., mehtapkodaman@trakya.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2051-6621.

ve sözde düşünsel kültür zihniyetinin yani dış dünyanın değıştirilemeyeceği pasif bir kaderci kabullenişin(age,29) karşısında yer alır.

Anlaşılan kültür ve sanatın gelişiminde bağımsız bir ortam, donanımlı öğretmenler, sanata değer veren yerel yönetim, destekleyici bir çevre ve 1930'lu yıllarda doğup Cumhuriyet ruhuyla gelişmekte olan o zamanın bilinçli ve duyarlı gençleri etkili olmuş. İlerde dört kuşağa tanıklık edecek, kendi alanlarında birer lokomotif olacak bu gençler istikballerinin sinyallerini o dönemde vermişler, bireysel insan gelişimine olduğu kadar, toplumsal gelişime ve dinamiklere de kafa yormuşlar.

Resim ve şiirin ayrılmaz bir bütün olduğunu diğer sanat dalları gibi edebiyat ve resmin birbirini desteklediğini gördük. İllüstrasyon konusuna daha çok önem verilmesi ve disiplinler arası sanatçı birlikteliklerinin faaliyetlerle geliştirilmesi, halkın aydınlanmasında daha etkin rol oynayacaktır. Geçlerimiz geçmişteki bu örnek olaydan yola çıkarak daha anlamlı faaliyetlerle kendilerini geliştirme ve gerçekleştirme yoluna gideceklerdir.

KAYNAKLAR

- Ahmad Feroz "Cumhuriyet Türkiye'sinde Siyaset ve Siyasi Partiler" in *Cambridge Türkiye Tarihi 1839-2010 Modern Dünyada Türkiye* Edit. Reşat Kasaba Çev. Zuhul Bilgin Kitap Yayınevi Cilt 4, 2011
- Akça, Dođan, "Akkahve 'nin Sanatçıları : Abidin Subaşı "İçel Sanat Kulübü Aylık Bülteni "–Şubat 1996, Sayı 44. (11/16)
- Akdoğan , Bayram, "Sanat, Sanatçı, Sanat Eseri ve Ahlak", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Oca (2001) Cilt 42 , Sayı 1 , 213 – 245
- Aslanapa, Oktay, "Türk minyatür sanatının gelişmesi", *Erdem*, (1986), 2(6), 851-866.
- Başbuğu Özge, *Türk İllüstrasyon Sanatının Tarihsel Süreç İçerisinde Teknik ve Anlatım Olarak İncelemesi*, T.C. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Gürbüz Dođan Ekşioğlu İstanbul:2007
- BBC, "Unique book goes on display" <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2939362.stm>
Last Updated: Monday, 26 May, 2003, 22:05 GMT 23:05 UK, Erişim: 07.11.2020
- Biyografya (2016), "Abidin Subaşı" <https://www.biyografya.com/biyografi/4908> Erişim: 07.11.2020
- Biyografya (2016) "Teoman KArahun", <https://www.biyografya.com/biyografi/4104> Erişim 31 Ekim 2020
- Bozkurt, Nejat, *Sanat ve Estetik Kuramları* Birinci Baskı (Ara Yayıncılık) İkinci Baskı İstanbul: Sarmal Yayınevi Ekim 1995
- Brecher, Puck, W., "Being a Brat: The Ethics of Child Disobedience in the Edo Period" 80-113 in Nosco, Peter, Ketelear, James E. Kojima, Yasunori, *Values, Identity, and Equality in Eighteenth- and Nineteenth-Century Japan*, Leiden-Boston:BRILL, 2015
- Brenner, Robin.E., *Understanding Manga and Anime*, Westport, Connecticut, London: Libraries Unlimited, 2007

- Çağman, Filiz ,Tanındı, Zeren, *Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri* İstanbul:Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları Ali Rıza Başkan Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., 1979
- Çoruhlu, Yaşar, *Türk Mitolojisinin Anahatları*, İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2002
- Dewey, John, *The School and Society: Being Three Lectures*, USA: University of Chicago Press, 1899
- Dewey, John Democracy and Education an Introduction to The Philosophy of Education. New York: Macmillian Company,1916
- Dewey, John *Theory Of The Moral Life* New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1908
- Dewey, John, *Art as Experience*. New York: Minton, Balch (AE), 1934
- Dokuyan, Sabit, “İkinci Dünya Savaşı Sırasında Yaşanan Gıda Sıkıntısı ve Ekmek Karnesi Uygulaması” *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Ankara-Turkey, Spring 2013, Volume 8/5 193-210,
- Doyle, Susan, Grove Jaleen, Sherman, Whitney, *History of Illustration*, USA & UK:Bloomsbury Academic, 2018
- Efland, Arthur D. “A History of Art Education Intellectual and Social Currents” in *Teaching the Visual Arts* Teachers College Press, New York 1990
- Erkmen, Nazan “Tanzimattan Cumhuriyetin Kuruluşuna Kadar Türkiye’de Resimli Çocuk Kitaplarının Gelişimi” *Kütüphanecilik Dergisi*, (2000) Sayı:6
- Erlhoff, Michael Timothy Marshall, *Design Dictionary: Perspectives on Design Terminology*. Germany :Walter de Gruyter Press, 2007
- Fırat Gülbın, “Edebiyat Tarihinde Resim ve Şiir Analogisi“, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 2013; 3(1): 82-96.
- Fischer, Ernst, *Sanatın Gerekliği*. Ankara: İmge kitabevi ve Verso Yay., 1990
- Fleming Daniel E. & Milstein, Sara J. *The Buried Foundation of the Gilgamesh Epic The Akkadian Huwawa Narrative*, Leiden • Boston:Brill , 2010
- Gardner , Howard, *Art Education and Human Development*, L.A.California: Getty Publications, 1990
- Gardner, Howard E.,Mihaly Csikszentmihalyi, William Damon, *Good Work: When Excellence and Ethics Meet* .UK: Hachette, 2008
- Gazeteciler Cemiyeti (2015)“Yitirdiklerimiz” Teoman Karahun (1932 08.05.2008)”<http://www.gazetecilercemiyeti.org.tr/yitirdiklerimiz/>, Erişim 31 Ekim 2020
- Hikmet, Nazım, *Bütün Şiirleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2008
- Horace, *The Odes of Horace*, Translated: Jeffrey H. Kaimowitz, Baltimore: The Johns Hopkins University Press 2008
- Işık İhsan, “Abidin Subaşı” *Resimli ve Metin Örneklili Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi* (2. bas., 2009). <https://www.biyografiya.com/biyografi/4908> Erişim 31 Ekim 2020
- Işık İhsan, “Teoman Karahun” *Resimli ve Metin Örneklili Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi* (2006, 2007), Erişim 31 Ekim 2020
- İnal, Güner, *Türk Minyatür Sanatı-Başlanğıcından Osmanlılara Kadar* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 1976
- Kasaba, Reşat, “Giriş” in *Cambridge Türkiye Tarihi 1839-2010 Modern Dünyada Türkiye* Edit. Reşat Kasaba Çev. Zuhul Bilgin, Kitap Yayınevi, Cilt 4, 2011
- Kılıç, Mahmut Erol. *Sufi ve Şiir: Osmanlı Tasavvuf Şiirinin Poetikası*, İstanbul: Sufi Kitap 2017
- Kirişçi, Kemal “Göç ve Türkiye: Devlet, Toplum Ve Siyasetteki Dinamikler”, in *Cambridge Türkiye Tarihi 1839-2010 Modern Dünyada Türkiye* Edit. Reşat Kasaba Çev. Zuhul Bilgin Kitap Yayınevi Cilt 4 ,2011
- Kosik, Corryn” | Jun 26, 2018 “Children’s Book Illustrators in the Golden Age of Illustration “, *Illustration History*, Norman Rockwell Museum <https://www.illustrationhistory.org/essays/childrens-book-illustrators-in-the-golden-age-of-illustration> Erişim 07 Kasım 2020

- Leuzinger, Paul, Katharsis: Zur Vorgeschichte Eines Therapeutischen Mechanismus Und Seiner Weiterentwicklung Bei J. Breuer Und In S. Freuds Psychoanalyse. Germany: Springer Fachmedien Wiesbaden, 1997
- Luckert, Karl W. *Göbekli Tepe*, Çev. Leyla Tonguç Basmacı, İstanbul: Alfa Yayınları, 2016
- Murray, Julia K., *Mirror of Morality Chinese Narrative Illustration and Confucian Ideology*, Honolulu: University of Hawaii Press , 2007
- Özlük, Nuran, *Siyasetten Edebiyata Türk Basımında Dergiler (1883-1957)* İstanbul: Başlık Yayın Grubu , 2011
- Parkes, Kineton, *The Painter-poets*, London: Walter Scott Limited, 1890
- Read, Edward Herbert, *Education Through Art*, California: Pantheon Books University of California Press 1943
- Read E. Herbert, *Education for Peace*, London: Benedict Read 1950
- Read, Herbert, *To Hell with Culture: And Other Essays on Art and Society* London and New York: Routledge & Kegan Paul, 1963
- Robinson, Ken , *Out of Our Minds: Learning to be Creative*, New Delhi: Wiley India Pvt. Limited, 2007
- Robinson, Ken, Lou Aronica, *The Element: How Finding Your Passion Changes Everything*, UK: Penguin, 2009
- Robinson, Sir Ken, Lou Aronica, *Finding Your Element: How to Discover Your Talents and Passions and Transform Your Life*, UK. :Penguin, 2013
- Robinson, Ken, Lou Aronica, *Creative Schools: Revolutionizing Education From The Ground Up*, UK: Penguin, 2015
- Simon, Howard, *500 years of illustration : from Albrecht Dürer to Rockwell Kent*, Mineola, New York: Dover Publications Inc., 2011
- Sorokin, Pitirim A., *Social & Cultural Dynamics*, Boston: Porter Sargent Publisher ,1970
- Steiner, Rudolf, *Education as an Art*, Edit. Allen Paul Marshall, USA: Steinerbooks, 1988,
- Olivelle Patrick *Pancatantra The Book of India's Folk Wisdom* UK and New York Oxford University Press, 1999
- Steiner, Rudolf, *Art as Spiritual Activity: Rudolf Steiner's Contribution to the visual arts* Edit. Michael Howard, USA: Anthroposophic Press, 1997
- Subaşı, Abidin, Sözlü Görüşme, Canlı Telefon bağlantısı, Ankara: 2 Kasım 2020, 13:09
- Şentürk, Semiha "İncelikler'in şairi Gülten Akin" (12.12.2008 - 01:00 | 11.12), <https://www.milliyet.com.tr/kultur-sanat/incelikler-in-sairi-gulten-akin-1027087> , Erişim 31 Ekim 2020
- Tanırdı, Zeren, *Türk Minyatür Sanatı*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1996
- Tolstoy , L.N., *Sanat Nedir* Çev. Mazlum Beyhan, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yay. 1941
- Ünsal, Engin, "Teoman Karahun ve arkadaşları" *Aydınlık*, 22 Ekim 2017 <https://www.aydinlik.com.tr/teoman-karahun-ve-arkadaslari-engin-unsal-kose-yazilari-ekim-2017,12:35>
- Valéry, Paul. *Selected Writings*. New York: New Directions Publishing, 1950
- Vişnu Sarma, *The Pancatantra*, translated by Chandra Rajan First Published in India by Penguin Books 1993, England: Penguin Classics, 2006
- Zieme, Peter "Some notes on Old Uigur art and texts" in *Buddhism and Art in Turfan: From the Perspective of Uyghur Buddhism* Irisawa, Takashi, Peter Zieme etc. *Buddhist Culture along the Silk Road: Gandhara, Kucha, and Turfan Section II* INTERNATIONAL Symposium Series 1 Ryukoku: University 4th November 2012

BÖLÜM 5

Damien Hirst ve Postmodernizm: Sanatın Sınırlarını Zorlayan Provokatif Bir Yolculuk

Yiğit KIRIKKOL ¹

|GİRİŞ

Sanat tarihi boyunca her dönem, sanatçıların eserlerini şekillendiren çeşitli düşünsel ve estetik hareketlere tanık olmuştur. 20. yüzyılın sonlarına doğru sanat dünyasında etkisini hissettiren postmodernizm, sanatı yalnızca estetik bir etkinlik olmaktan çıkarıp, çok disiplinli, eleştirel ve çoğu zaman provokatif bir ifade biçimine dönüştürmüştür. Postmodernizm, modernizmin katı kurallarını sorgulayan, mutlak hakikati reddeden ve sanatın sınırlarını genişleten bir hareket olarak sanatı yeniden tanımlar ve bu bağlamda, kavramsal sanat, enstasyonlar ve hazır nesnelere gibi yeni sanat formlarının yükselişi, sanatçılara daha önce görülmemiş bir özgürlük sunar (Barrett, 2022). İşte bu ortamda, Damien Hirst gibi sanatçılar kendilerine ait benzersiz bir yer edinmişlerdir. Hirst, postmodern sanatın provoke edici ve sınırları zorlayan doğasını benimseyen çalışmalarlarıyla, ölüm, yaşam, din ve maddiyat gibi temel temaları eserlerinde cesurca işleyen sanatçılardır biri olmuştur.

Hirst'ün sanatını anlamak için, onun postmodernizmin getirdiği çok yönlü ve disiplinler arası yaklaşımı nasıl özümlediğini incelemek gerekir. Postmodern sanatın kaotik ve çoğu zaman eleştirel yapısı, Hirst'ün eserlerinde kendini bulur; ölü hayvanlar, elmaslarla kaplı kafatasları ve formaldehit dolu vitrinler gibi materyaller aracılığıyla, sanatın yalnızca görsel bir deneyim değil, aynı zamanda izleyiciyi rahatsız eden ve düşündürülen bir araç olduğunu kanıtlar. Postmodernizmin bu çok katmanlı yapısı, Hirst'ün sanatı için bir temel oluşturmuş ve onu çağdaş sanat dünyasının en tartışmalı figürlerinden biri haline getirmiştir. Hirst'ün bu

¹ Arş. Gör., Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi AD., yigitkirikkol@harran.edu.tr, ORCID iD: 0009-0001-7658-9486

eden bir yaklaşımla sanat dünyasında kendine özgü bir yer edinmiş ve ele aldığı evrensel temalar aracılığıyla modern insanın varoluşsal kaygılarına güçlü bir yanıt sunmuştur.

SONUÇ

Damien Hirst, postmodern sanatın sınırlarını zorlayan, geleneksel estetik anlayışa meydan okuyan bir sanatçı olarak sanat dünyasında kalıcı bir yer edinmiştir. Sanatında işlediği ölüm, yaşam, din ve maddiyat gibi evrensel temalar, izleyiciyi yalnızca görsel anlamda değil, derin bir düşünsel süreçle de meşgul etmiştir (Delikat, 2017). Özellikle ölüm teması, Hirst'ün eserlerinde belirgin bir şekilde yer almakta ve bu evrensel gerçeği farklı bakış açılarıyla sorgulamasına olanak tanımaktadır (Delikat, 2017). Hirst'ün eserlerinde aynı zamanda kapitalizmin ve tüketim kültürünün eleştirisi de büyük bir yer tutar. Hirst'ün lüks materyaller ve büyük ölçekli eserleri, modern kapitalizmin çelişkilerini gözler önüne sererken, sanatı toplumsal eleştiri için bir platform haline getirir (White, 2009).

Damien Hirst'ün sanatı, yalnızca kendi döneminde değil, gelecekte de çağdaş sanat dünyasına etkiler bırakacak şekilde derin bir iz bırakmıştır. Eserlerinin kavramsal derinliği ve toplumsal eleştiriye sanatsal bir dilde işleme yeteneği, onun sanatını kalıcı kılmaktadır. Hirst'ün çalışmaları hem sanatçılar hem de eleştirmenler için uzun yıllar boyunca bir referans noktası olmaya devam edecektir (Antmen, 2008).

KAYNAKLAR

- Antmen, A. (2008). 20. yüzyıl batı sanatında akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık
- Barrett, T. (2022). Sanat üretimi (Çev. E. B. Alpay). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Bulduk, B. (2017). Yeni kavramsalılık: Jeff Koons, Damien Hirst, Sherrie Levine, Cindy Sherman. *Ulakbilge*, 5(18), 1939-1947
- Delikat, D. M. (2017). Facing mortality: death in the life and work of Damien Hirst. CUNY Academic Works.
- Günay Kaygusuz, B. (2019). Tablolardaki ölüm nesneleri: vanitas natürmort geleneği. *Tykhé Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(7), 462-478
- Han, S. (2017). Damien Hirst üzerinden çağdaş sanat eleştirisi. *Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 2(3), 8-14
- Karabulut, U. (2019). *Çağdaş sanatta; Damien Hirst, Sarah Lucas ve Kiki Smith'in çalışmalarında "iğrençlik" kavramının incelenmesi*. Altınbaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, İstanbul
- Kuş, M. (2019). Postmodern sanat ve günümüz. *İdil Dergisi*, 60, 1003-1010
- Lougher Contemporary. (2023). Damien Hirst For The Love of God, <https://www.loughercontemporary.com> adresinden alındı.

MyArtBroker. (2023). *10 Facts About Damien Hirst's 'For the Love of God'*. <https://www.myartbroker.com> adresinden alındı.

Özgür, F. (2018). Sanatçı imgesinin kurulumu. *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 4(8), 1-12

Sıkar Genç, E. (2019). *Çağdaş sanatta ölüm teması ve Damien Hirst'in yapıtlarına ölüm kavramı üzerinden çözümleyici bir yaklaşım*. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı, Hatay

White, L. (2009). *Damien Hirst: the YBA years* (Doctoral dissertation, University of Essex).

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: <https://sgm.gr/1ugUQ> Erişim Tarihi: 19.06.2024

Görsel 2: <https://arthur.io/art/damien-hirst/biopsy-paintings-malignant-testicle-tumour>
Erişim Tarihi: 19.06.2024

Görsel 3: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/7599> Erişim Tarihi: 19.06.2024

Görsel 4: <https://blog.artspier.com/en/get-inspired/10-things-to-know-about-the-young-british-artists/> Erişim Tarihi: 19.06.2024

Görsel 5: <https://www.afmuseet.no/en/artwork/god-alone-knows/> Erişim Tarihi: 19.06.2024

Görsel 6: <https://performance.bristolmuseums.org.uk/crime/lady-gaga-meat.html> Erişim Tarihi: 19.06.2024

Görsel 7: <https://artsupp.com/en/artists/damien-hirst/fear-of-death> Erişim Tarihi: 20.06.2024

Görsel 8: <https://www.phillips.com/detail/damien-hirst/UK010622/30> Erişim Tarihi: 20.06.2024

Görsel 9: <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/vanitas/6ae85887-498f-4421-980a-fd9814035c8b> Erişim Tarihi: 23.06.2024

Görsel 10: <https://www.artsy.net/artwork/damien-hirst-for-heavens-sake>
Erişim Tarihi: 21.06.2024

Görsel 11: <https://artsology.com/grunewald-crucifixion.php> Erişim Tarihi: 21.06.2024

Görsel 12: <https://www.afmuseet.no/en/artwork/god-alone-knows/> Erişim Tarihi: 21.06.2024

Görsel 13: <https://www.bloglovin.com/blogs/contemporary-art-blog-2365332/damien-hirst-pursuit-oblivion-2004-5445376607> Erişim Tarihi: 24.06.2024

Görsel 14: <https://www.washingtonpost.com/graphics/2021/entertainment/francis-bacon-painting-1946/> Erişim Tarihi: 24.06.2024

Görsel 15: <https://www.tate.org.uk/art/artworks/koons-three-ball-total-equilibrium-tank-two-dr-j-silver-series-spalding-nba-tip-off-t06991> Erişim Tarihi: 21.06.2024

Görsel 16: <https://adaiblog.wordpress.com/2014/12/08/damien-hirst-finding-life-out-of-death/>
Erişim Tarihi: 25.06.2024

Görsel 17: <https://canvas.saatchiart.com/art/art-news/the-4-most-shocking-damien-hirst-moments> Erişim Tarihi: 20.06.2024

Görsel 18: <https://www.artchive.com/artwork/a-thousand-years-damien-hirst-1990/> Erişim Tarihi: 20.06.2024

Görsel 19: <https://www.artchive.com/artwork/a-thousand-years-damien-hirst-1990/>

BÖLÜM 6

Marcel Duchamp'ın Değişimi ve Sanata Etkisi

İlkay ALAN İNCİ ¹

Banu DAVUN ²

GİRİŞ

Duchamp, yirminci yüzyılın başında sanatla iç içe olmaya başlamış ve aynı yüz yılda algılanan sanat kavramına savaş açmış bir sanatçıdır. İlk olarak izlenimcilik ile başlayan sanatsal bakış açısı zamanla fütürizm, kübizm, ekspresyonizm, post – empresyonizm gibi akımlardan etkilenmiştir.

Duchamp'ın sanata bakış açısı her girdiği akımın etkisiyle gelişim göstermiştir. Aynı zamanda sanata koyulan bu tarz sınırlamalar içerisinde başkaldırmaya başlamıştır. İlk olarak bir süre resim yapmayan Duchamp, Dadaizm akımıyla tanışınca tekrar resim ile uğraşmaya başlamıştır. Bir süre sonra da bu akımın önde gelen isimlerinden birisi haline dönüşmüştür. Daha sonra kendini ifade etmek için arayışa giren Duchamp pisuarı çeşme ismiyle sergileyerek sanatında gerçeği çarpıtmaya başlamıştır. Bu eserle birlikte sanatın karşısında bir tutum sergilemeye başlayan Duchamp'ın genel görüşü sanatı bir zanaat olarak görmek değil bir fikir olarak görmek olarak özetlenebilir.

Dadaizm, savaştan sonra insanların kaybettiği umuda, güvenilecek hiçbir şeyin kalmamasına ve hiçbir şeyin sağlam ve süreklilik içermediğine inanan bir felsefi akımdır. Duchamp'ın pisuarına karşı aldığı tepkiyle birlikte bu akıma yöneldiği bilinmektedir. Bu akımla beraber Duchamp entelektüel çevrenin diline ve tutumuna karşı çıkarak yeni bir yola girmiştir (Martha B. ve Mignon N. (1996).

¹ Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi AD., ilkaysinan24@gmail.com, ORCID iD: 0009-0007-9047-7652

² Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi AD., banudavun@aksaray.edu.tr, ORCID iD: 0000- 0002 -2924 -2789

KAYNAKLAR

- Antmen, A. (2009) 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar, İstanbul, Sel Yayıncılık
- Atkins, R. (1990) Artspeak, Abbeville Press.
- Brauneck, Manfred, (2008) "Dada: Zürih ve Berlin" Çev. Melis Oflas, Dada Manifestoları, Kadıköy, AltıKırkBeş Yayınları
- Cabanne, P. (1987) Dialogues With Marcel Duchamp, ABD, Da Capo Press.
- David H. (1998) The Complete Works of Marcel Duchamp by Arturo Schwarz, Marcel Duchamp. The Burlington Magazine. Vol. 140, No. 1142;338-340
- Godfrey, T. (1998) Conceptual Art, New York, Phaidon Press Inc.
- Kalkan Erenus, Ö. (2011) Marcel Duchamp'ın Yapıtlarına Çözümleyici Bir Katalog Çalışması, Işık Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 163s.
- Kosuth, J. (1991) Art After Philosophy, MIT Press, Cambridge, İngiltere.
- Martha B. ve Mignon N. (1996) MIT Press, Cambridge, Mass.,
- Mink, Janis, (2006) Duchamp; MarcelDuchamp 1887 – 1968 Art as Anti-Art, Köln,TASCHEN GmbH
- Moure, Gloria, (2009) MarcelDuchamp, Works, Writings, Interviews, Barselona, EdicionesPoligrafafa
- Özgül, T. (2013) MarcelDuchamp Pratiğinde Çağdaş Sanat Yorumları, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, 101s.
- Sanouillet Michel ve PetersonElmer (Ed.) (1989) TheWritings of MarcelDuchamp ABD, Da Capo Press.
- Schwarz, A. (2000) The Complete Works of Marcel Duchamp, New York: DelanoGreenidgeEditions.
- Shiner, L. (2010) Sanatın İcadıBir Kültür Tarihi. (Çev. İ. Türkmen) İstanbul:AyrıntıYayınları.
- Tunalı, İ. (2008) Felsefenin Işığında Modern Resim, Modern Resimden Avangard Resme, İstanbul, Remzi Kitabevi
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/portrait-of-yvonne-duchamp-1901>
- Görsel 2. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/church-at-blainville-1902>
- Görsel 3. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/chess-game-1910>
- Görsel 4. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/portrait-of-chess-players-1911>
- Görsel 5. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/bicycle-wheel-1913>
- Görsel 6. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/bottlerack-1914>
- Görsel 7. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/in-advance-of-the-broken-arm-1915>
- Görsel 8. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/with-hidden-noise-1916>
- Görsel 9. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/hat-rack-1917>
- Görsel 10. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/fountain-1917>
- Görsel 11. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/l-h-o-o-q-mona-lisa-with-moustache-1919>
- Görsel 12. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/fresh-widow-1920>
- Görsel 13. <https://www.wikiart.org/en/marcel-duchamp/the-brawl-at-austerlitz-1921>

BÖLÜM 7

Çağdaş Türk Resim Sanatında Realist Sanat Üslubuyla Çiğdem Buçak Telli

Selin GÜNEŞTAN¹

|GİRİŞ

Yaratılışından itibaren tarihsel süreç içinde insanoğlu hayal gücünü yansıtabilmek, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmek ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayabilmek kısacası kendisini anlatabilmek için girdiği türlü arayışların sonunda yolu sanatla kesişmiş ve sanatın gücünü keşfetmiştir. Bu keşif yani sanat, bireylere içinde buldukları anı, o anda yaşadıkları ve yaşadıklarından hissettikleri tüm duyguları sanatsal bir dışavurumla yansıtabilme imkanı sunarken, geçmiş ve güncel olaylara ilişkin bakış açısını özgürce ortaya koymasını sağlamaktadır. Sanatçı müzik, edebiyat, tiyatro, sinema ve resim gibi sanatın alt dallarında yaratıcılığını ve hayal gücünü kullanarak içinde kişisel sanat görüşlerini barındıran kendisine has ifade biçimleriyle eser üreterek iç dünyasını yansıtabilme fırsatı bulurken toplumun da estetik duygularına hitap etmektedir. Read (2014, s.11) de sanatın en basit ve kullanılan tanımının hoşça giden biçimler yaratmak gayreti olduğunu belirtirken bu biçimlerin güzellik duygusunu okşadığını vurgulamaktadır. Sanatın ne olduğunun eserin kendisinden yola çıkarak açıklanabileceğini, eserin ne olduğunun da sanatın özünden çıkarılabileceğini ifade eden Heidegger (2014, s.9-10), sanatçının eserleri sayesinde ortaya çıktığını belirtirken biri olmadan bir diğerinin olamayacağını ve birinin bir diğerinin yerine geçemeyeceğinin önemle üzerinde durmaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, selin.gunestan@mgu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8612-7568

sonra güzel sanatların bir dalı olarak kabul edildiğini ifade eder. Telli de fotoğraf sanatının güzel sanatların önemli bir alanı olduğunu ancak kendisinin fotoğraf sanatıyla ilgilenmediğini sözlerine ekler ve kesin bir dille foto-gerçekçi üslupta çalışmadığını ifade eder. Sanatçı güçlü gözlem gücüyle oluşturduğu öyküleri resimsel kuralları yıkarak kendi gerçekliğiyle realist sanat üslubuyla resmeder.

Kahverenginin acı, yakıcı, hüznü ve daha birçok duyguyu içinde barındıran çeşitli tonlarıyla sabırla resmettiği eserlerinde figürlerinin çığılığıyla kendi sessiz çığığını realist bir tavırla tuvallerinde birleştiren Telli, resim aracılığıyla izleyicisiyle kurduğu duygusal bağı koparmadan aralıksız olarak üretmeye 40. sanat yılında da devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Güneştan, S. (2023). "Okul Dışı Öğrenmede Alternatif Bir Ortam: Fotoğraf Kursları". İDİL Sanat ve Dil Dergisi, 103 (2023 Mart): s. 336–348
- Heidegger, M. (2014). Sanat Eserinin Kökeni. De Ki Basım Yayın, Ankara
- Hodge, S. (2018). Sanatın Kısa Öyküsü. Hep Kitap, İstanbul. 2. Baskı.
- Little, S. (2016). ...İzmler Sanatı Anlamak, Yem Yayın, İstanbul. 5. Baskı
- Read, H. (2014). Sanatın Anlamı. Hayalperest Yayınevi, İstanbul.
- Sontag, S. (2011). Fotoğraf Üzerine. Agora Kitaplığı, İstanbul.
- Turani, A. (1993). Sanat Terimleri Sözlüğü. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Sanatçı ressam Çiğdem Buçak Telli ile ilgili bilgi içeren kavramsal bölümün tamamı sanatçının Dr. Öğr. Üyesi Selin Güneştan'la 17 Ağustos 2024 tarihinde yaptığı görüşmeden hareketle Güneştan tarafından hazırlanmıştır.

Görsel Kaynaklar

Bölümde bulunan tüm görseller (Görsel 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16) ressam Çiğdem Buçak Telli Arşivinden temin edilmiştir.

BÖLÜM 8

Mekânda Kültür İmgesi: Jacob Hashimoto

Semih ÇINAR¹

Orhan KARAKAPLAN²

|GİRİŞ

20. yüzyılın başlarına kadar sanat eserini sergileme amacıyla kullanılan mekân, yerini sanat pratiklerini, sorgulamaya götüren bir bütünün parçası olarak da görülmeye başlamıştır. Mekânın deneysel sanat disiplinlerine uygun hale getirilmesi ve sanatın bir unsuru olarak kullanılması 1960'larda mevcut halini almış ve sanatta giderek artmıştır. Bunun en önemli sebebi günümüzde disiplinlerarası sanat görüşünün yaygınlaşması, sanatın sınırlarının genişlemesi ve sanat anlayışındaki belirli kalıpların şeffaflaşması ile olmuştur. Mekân, sanat alanında yeni bir ifade ve bakış açısı kazandırması açısından önemli bir yapıdır. Nesneyi anlamlandıran unsur da mekândır. Farklı mekânlarda aynı nesne farklı anlamlara bürünebilir hale gelmiştir. Bu durumun en iyi örneğini Marcel Duchamp'ın 1917 yılında gerçekleştirdiği "Çeşme" isimli yapıtıdır. Pisuarı bir galeri mekânına koymak onu işlevinin dışına çıkartıp bir sanat eserine dönüştürmüştür. Kalıpları yıkan bir tavır olarak ortaya çıkan bu durum mekânın işlevini ve etkisini sorgulamaya iten bir sebep olmuştur. Duchamp'tan günümüze kadar geçen süreçte sanatta mekân içerisinde bulunduğu dönemin politik, toplumsal ve kültürel anlayışına göre şekillenmiş ve döneminin teknolojik ve teknik imkanları dahilinde değişim göstermiştir. Sanatta Artık sanat, anlayışı itibari ile yapıt ile mekân arasında organik bir bağ oluşturabildiği, birbirlerini destekleyebildiği ve

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, scinar@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5942-3241

² Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü, orhan.karakaplan@toros.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5589-5049

SONUÇ

Mekân ve sanat ilişkisi 20. yüzyıldan günümüze kadar farklı anlayışlar içerisinde ifade biçimlerine yol açmıştır. Mekân yüzeylerine göre sanat eserleri oluşturulması mekânın önemini açıkça belirtmektedir. Günümüzde ise kendi mekânını oluşturan ya da esere göre mekân oluşturan yapılara ve sanatsal düzenlemelere yol açması kaçınılmaz olmuştur. Sanatın insanın günlük hayatta yaşadığı çevreye nüfuz etmesi ve bu çevre ile sanatın bütünleşmesi sanatın sınırlarının ne denli genişlediğini ve benimsendiğini gösterir.

Jacob Hashimoto'nun enstalasyonlarında kullandığı unsurlar açısından kendileri ile oluşturduğu ironinin mükemmel bir uyumunu gözler önüne serer. Geleneksel kültür imgelerini dijital imgeler ile kullanması, çalışmalarını sıradanlıktan öteye taşıyarak özgün bir ifade biçimi ortaya koyar. Kültürel nesnelere dijital imgeler ile bütünleşerek adeta dijital bir ekrana bakıyormuş hissi verir. Diğer taraftan ise eski inanç sistemi olan animizmin etkisi altında Şinto inancının etkilerini yoğun bir biçimde görmektedir. Doğa manzaralarına benzeyen yerleştirmeler bu inanç sistemine atıfta bulunur. Bu açıdan bakıldığında Hashimoto'nun ortaya koyduğu çalışmalarda mekân geleneksel ve çağdaş imgeler ile kaynaşarak yeni bir yorum ortaya koyar.

KAYNAKLAR

- Anesaki, Masaharu. (2022). *Japon Kültürü: Bütün Yönleriyle*, çev. Cemal Can Tarımcıoğlu, Maya Kitap, İstanbul.
- Cheng, François. (2006). *Boşluk ve Doluluk: Çin Resim Sanatının Anlatım Biçimi*, çev. Kaya Özsegin, İmge Kitapevi, Ankara.
- Germaner, Semra. (1997). *1960 Sonrası Sanat Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar*, İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Güvenç, Bozkurt. (1996). *İnsan ve Kültür*, 7. Basım, İstanbul: Remzi Yay.
- O'Doherty, Brian. (2019). "Beyaz Küpün İçinde: Galeri Mekânının İdeolojisi", çev. Ahu Antmen, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Tarıca, Sami. (2007). *Sanat Dünyasına Nasıl Girdim? ve Yves Klein Üzerine Bir Söyleşi*, Ankara: Galeri Nev.

İnternet Kaynakları

- Metmuseum. Erişim: 10.12.2023. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/319872>.
- Bildmuseet. Erişim: 12.12.2023. <https://www.bildmuseet.umu.se/en/exhibitions/2013/jacob-hashimoto---superabundant-atmosphere/>
- Leilahellergallery. Erişim: 10.12.2023. <http://www.leilahellergallery.com/exhibitions/jacob-hashimoto-the-eclipse>.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1. <http://tinyurl.com/ym9kgvwf> Erişim: 10.01.2024

- Görsel 2. <http://tinyurl.com/yk7opxar> Erişim: 01.02.2023
Görsel 3. <http://tinyurl.com/yom8usxy> Erişim: 26.06.2022
Görsel 4. <http://tinyurl.com/yny9vnz8> Erişim: 26.06.2022
Görsel 5. <http://tinyurl.com/yu3tok8v> Erişim: 26.06.2022
Görsel 6. <http://tinyurl.com/yvbvp5dt> Erişim: 24.06.2022
Görsel 7. <http://tinyurl.com/yvbvp5dt> Erişim: 29.10.2022
Görsel 8. <http://tinyurl.com/yukqcd7n> Erişim:26.06.2023.
Görsel 9. <http://tinyurl.com/2x3np2gb> Erişim: 01.02.2023.
Görsel 10. <http://tinyurl.com/2x3np2gb> Erişim: 24.06.2023
Görsel 11. <http://tinyurl.com/2x3np2gb> Erişim: 02.02.2023.
Görsel 12. <http://tinyurl.com/2x3np2gb> Erişim: 03.02.2023.

BÖLÜM 9

Çağdaş Türk ve İran Resim Sanatında Minyatürden Yararlanma

İlham ENVEROĞLU¹

Zerrin ENVEROĞLU²

|MİNYATÜR SANATI

“*M*inyatür” sözcüğü neredeyse bütün kaynaklarda “elyazması kitaplar içerisinde metne bağlı küçük ebatlı resimlere verilen ad” şeklinde açıklanmaktadır. Türkçede tam karşılığı olmayan bu kelime dilimize Batı dillerinden geçmiştir. Kitap, madalyon ya da küçük hacimli herhangi bir objeyi bezemek amacıyla yapılan küçük resimlere, İtalyanca “minyatüre” kelimesinden alınmış minyatür ismi verilmektedir. Doğu kültüründe minyatüre ‘nakış’, ‘tasvir’, ‘hurde nakış’, ‘sebih’, ‘tarrari’, ‘suret’, ‘timsal’, ‘peyker’, ‘şekil’ ve ‘tasvir’; minyatür tarzı resim yapan sanatçılara Osmanlı’da renkli, iki boyutlu yüzey düzenleme sanatıyla, nakışla uğraşan kişi anlamına gelen ‘Nakkaş’ adı altında ‘musavvir’, ‘şebihnüvis’, ‘ressam’, ‘nigari’, ‘nigarende’, ‘meclisnüvis’, ‘tarrah’ vb. isimler verilmiştir (Yaprak, 2022).

Türk, İran, Hint, Mısır ve Batı’da; benzer özellikleriyle karşımıza çıkan kadim minyatür sanatı, kuşku götürmez bir biçimde Türklerin hüküm sürdüğü geniş bir coğrafyanın da sanat özelliklerini takip etmek anlamına gelmektedir. Türklerde resim ve minyatür sanatının tarihi, Orta Asya’da tarih sahnesine çıktıkları devirlere kadar uzanırken, minyatürün bir Türk resim sanatı olduğu, 19. yüzyılın ikinci yarısından bu yana arkeologlar ve sanat tarihçileri tarafından Türkistan’da, özellikle de Uygur türklerinin yaşadıkları topraklarda yapılan kazı ve araştırmalar neticesinde kesinlik kazanmıştır. Eldeki bulgular, bu geçmişi 8. yüzyıla ve hatta Hun Sanatına kadar dayandırmaktadır.

¹ Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Endüstriyel Tasarım Bölümü, ilhamenveroglu@selcuk.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1794-5786

² Öğretmen, MEB. M. Halil İbrahim Hekimoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Bunun yanında, her çağın kendine has bir sanat meydana getirmesi ve bu sanatın hiç bir zaman değişip dönüşmeden doğmayacağı da aşikardır. Çünkü her devrin insanları ayrı zamanın temsilcileridir. Geçmiş zamanın sanat prensiplerini sadece taklit yoluyla canlandırmaya çalışmak, ölü doğmuş eserlerin ortaya çıkmasını sağlamaktan öteye geçemeyeceğinin de altını çizmemiz gerekir.

KAYNAKLAR

- Abdullahyev, M. (1975). "Behzad Ve Matisse", Gobustan. No 3-4. Bakü. S.46-47-48.
- Bingöl, Y. (2014). İslâm Ve Modern Sanat. İslâm Ve Sanat. Ed. Ahmet Ögke, 69-70.
- Elmas, H. (2000). "Çağdaş Türk Resminde Minyatür Etkileri", Konya. Arı Yayınevi
- Kerimov, K. (1992). Azerbaycan İncesanatı. Bakü Işık Yayınevi.
- Kılıç, E. (1997). "Çağdaş Resmin Oluşumunda Doğu Ve İslam Sanatlarının Etkisi", Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi Sayı 3, S.49-70,
- Kılıç, E. (2013). "Çağdaş Türk Resminde Geleneksel Etkileşim", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Vol.6, Pp.327-340,
- Konak, R. (2012). "Nusret Çolpan Minyatürlerinde Gelenek Ve Biçim İlişkisi", Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt 5, Sayı 10
- Rzayev, N. (1995). Hudu Açarı, Azerbaycan Neşriyatı, Bakü.
- Tanırdı, Z. (1996). Türk Minyatür Sanatı, İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- İpşiroğlu, N. (1994). Resimde Müziğin Etkisi. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- İpşiroğlu, N. (1998). Sanattan Güncel Yaşama. İstanbul, Pan Yayıncılık.
- <https://Tr.Scribd.Com/Document/23283244/Kolaj- Tarihinegiriş-İntroduct/> Erişim: 24.04.2020.
- <https://Www.Silkroadartgallery.Com/Portfolios/Exit-Of-Shirin-And-Farhad/> Erişim:10.09.2024
- <https://Asianartnewspaper.Com/Reza-Derakshani/>Erişim: 06.09.2024
- <https://Www.Behance.Net/Muratpalta/>Erişim:10.09.2024
- <https://2022.Yeditepebienali.Com/Habib-Moradi/>Erişim:10.09.2024
- <https://Artofthemideastdotcom.Wordpress.Com/2011/05/01/Shahriar-Ahmadi/>Erişim:09.09.2024
- <https://A1.Typepad.Com/6a017ee66ba427970d01a511ba6461970c-Pi> Erişim Tarihi: 19.09.2022

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1: <https://a1.typepad.com/6a017ee66ba427970d01a511ba6461970c-pi>
- Görsel 2: <https://tr.pinterest.com/pin/632826185114795376/>
- Görsel 3: <https://x.com/tarihikonya/status/1229861471640784896>
- Görsel 4: <https://kanalkultur.blogspot.com/2013/07/ahmed-yesevinin-yeraltna-inmesi-minyatür.html>
- Görsel 5: <https://tr.pinterest.com/pin/547398529686273458/>
- Görsel 6: <https://tr.pinterest.com/pin/88664686398678152/>
- Görsel 7: <https://www.leblebitozu.com/turgut-zaimin-eserleri-ve-hayati/>
- Görsel 8: <https://www.nisartgallery.com/urun/6889706/nedim-gunsur-ucurtmalar-tuval-uzerine-yagliboya-34x34-cm-imzali>
- Görsel 9: <https://artam.com/muzayede/281-cagdas-sanat-eserleri/nurullah-berk-1906-1981-surlar>
- Görsel 10: <https://m.haber7.com/kultur/haber/3353628-suleyman-saim-tekcanin-atnagme-sergisi-basladi>
- Görsel 11: <https://www.leyl.art/devrim-erbil20820.html>
- Görsel 12: <https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/erol-akyavas-hayati-ve-eserleri/>

- Görsel 13: <https://tr.pinterest.com/pin/390828073888945567/>
Görsel 14: <https://www.serteli.com/2017/09/anna-laudel-contemporary-gecmis.html>
Görsel 15: <https://tr.pinterest.com/pin/798826052632668747/>
Görsel 16: https://www.askart.com/auction_records/Nasser_Ovissi/11059257/Nasser_Ovissi.aspx
Görsel 17: <https://artlyst.com/whats-on-archive/epic-iran/>
Görsel 18: <https://asianartnewspaper.com/reza-derakshani/>
Görsel 19: <https://tr.pinterest.com/pin/359162139031011569/>
Görsel 20: <https://www.farahossouli.com/>
Görsel 21: <https://tr.pinterest.com/pin/343962490276578281/>
Görsel 22: <https://artofthemideastdotcom.wordpress.com/2011/05/01/shahriar-ahmadi/>
Görsel 23: <https://tr.pinterest.com/pin/663999538780440562/>
Görsel 24: <https://shop.agakhanmuseum.org/products/copy-of-exit-of-shirin-and-farhad-by-bak-kazemi>
Görsel 25: <https://darz.art/en/shows/7624>
Görsel 26: <https://darz.art/en/shows/7624>